

České pověsti

Böhmische Sagen

německo-české vydání



edika.

České pověsti německo-české vydání

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.fragment.cz
www.albatrosmedia.cz



Eva Mrázková, Wolfgang Spitzbardt
České pověsti
německo-české vydání
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS  **MEDIA**

České pověsti
německo-české vydání

Eva Mrázková

Böhmische Sagen
zweisprachige deutsch-tschechische Ausgabe

Wolfgang Spitzbardt

Edika 2018
Brno

České pověsti - německo-české vydání

Převyprávěla: Eva Mrázková

Přeložil: Wolfgang Spitzbardt

Ilustrace: Atila Vörös

Odborná korektura: Matthias Heitmann

Odpočívá redaktorka: Yulia Mamonova

Technický redaktor: Jiří Matoušek

Audionahrávka natočena v červenci 2018 v RECORDING STUDIU ŠKROUPOVA BRNO, www.studioskroupova.cz

Čte: Wolfgang Spitzbardt (NJ), Ondřej Novák (ČJ)

Zvuk: Petr Bača

Editace, hudba, mastering: Ondřej Jirásek

Produkce: Vladimíra Jirásková

Nahrávku ke stažení naleznete na: <https://www.albatrosmedia.cz/tituly/42977856/ceske-povesti-nemcina/>

Objednávky knih:

www.albatrosmedia.cz

eshop@albatrosmedia.cz

bezplatná linka 800 555 513

ISBN e-knihy 978-80-266-1359-6 (1. zveřejnění, 2018)

ISBN tištěné verze 978-80-266-1338-1 (1. zveřejnění, 2018)

Cena uvedená výrobcem představuje nezávaznou doporučenou spotřebitelskou cenu.

Vydalo nakladatelství Edika v Brně roku 2018 ve společnosti Albatros Media a. s. se sídlem Na Pankráci 30, Praha 4.

Číslo publikace 34485.

© Albatros Media a. s., 2018. Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být kopírována a rozmnožována za účelem rozšiřování v jakékoli formě či jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

1. vydání

**ALBATROS MEDIA**



Inhalt

Obsah





Über Čech	8
O Čechovi	9
Über Krok und seine Töchter	22
O Krokovi a jeho dcerách	23
Über Bivoj	38
O Bivoji	39





Libuše und Přemysl	54
Libuše a Přemysl	55
Libušes Weissagung	78
Libušina proroctví	79
Der Mägdekrieg	98
Dívčí válka	99





Von Horymír	120
O Horymírovi	121
Über König Svatopluk	136
O králi Svatoplukovi	137
Über den König Ječmínek	146
O králi Ječmínkovi	147



Über Čech

In uralten Zeiten siedelten sich in den fruchtbaren Niederungen unter den Gipfeln der Tatra zahlreiche slawische Stämme an. Lange lebten sie in Eintracht, sie waren ja in ihrer Sprache, in ihren Gebräuchen und in ihrer Lebensweise miteinander verwandt. Doch folgten auf Zeiten des Überflusses schlechtere Zeiten. Die Familien wurden größer und bald schon wurde ihnen bewusst, dass es ihnen in dem gemeinsamen Gebiet zu eng geworden war. Was sollten sie tun? Es kam zu Streitereien um die Felder, die Weiden, und niemand konnte sich mehr seines Landes sicher sein. Und aus den Streitereien wurden allmählich Schlägereien ... Die Leute befürchteten, dass die Grenzen ihres Gebietes von Kämpfern anderer Stämme angegriffen, ihre Wohnstätten und die Ernte geplündert würden.

Zwei Brüder aus einem bedeutenden Geschlecht, die Herzöge Čech und Lech, wollten nicht mehr, dass ihr Volk diese Bürde länger ertragen musste. Sie beschlossen, das aufgewühlte Gebiet zu verlassen und ein Land suchen zu gehen, wo sie ohne Furcht zu leben vermochten. Die Herzöge beriefen eine Versammlung des ganzen Stammes ein und trugen dort ihren Entschluss vor. Das Volk nahm die Nachricht mit Tränen in den Augen, dennoch aber ohne Einwände und in der Hoffnung, eine neue Heimat zu finden, auf. Sie verabschiedeten sich von ihrem Zuhause und säumten nicht, mit den Vorbereitungen auf einen langen Weg ins Unbekannte zu beginnen. Der Weg war kräftezehrend, die Kinder weinten, aber die Menschen zogen entschlossen weiter und weiter.

Sie hatten sich gen Westen auf den Weg gemacht. Zunächst kamen sie durch ein Gebiet, in dem sie verwandte Stämme trafen. Ihr Weg führte sie an trostlosen Häuserruinen vorbei, flüchtig blickten sie auf die verwüsteten Anwesen und in den Ohren schrillten ihnen das Wehgeschrei und die Klagen der leidenden Menschen. Sie zogen weiter und ließen das verwüstete Land hinter sich zurück.

O Čechovi

V pradávnych dobách se usídlily na úrodných nížinách pod vrcholky Tater četné slovanské kmeny. Dlouho žily ve svornosti, vždyť si byly příbuzné jazykem, zvyklostmi i způsobem života. Avšak po časech hojnosti přišly horší časy. Rodiny se rozrůstaly a po čase si všichni uvědomili, že je jim na společném území těsno. Jak to řešit? Začaly tahanice o políčka, pastviny a nikdo si nemohl být jistý svým územím. A tahanice postupně přerostly v bitky... Lidé se obávali, že bojovníci z jiných kmenů napadnou hranice jejich území, vydrancují obydlí a zpusťují úrodu.

Dva bratři z významného rodu, vojvodové Čech a Lech, už nechtěli, aby jejich lid musel tuto tíži déle snášet. Rozhodli se, že opustí rozbouřené území a půjdou hledat zemi, kde by mohli žít bez obav. Vojvodové svolali shromáždění celého rodu, kde přednesli své rozhodnutí. Lid zprávu přijal se slzami v očích, nicméně bez námitek a s nadějí na nalezení nové vlasti. Rozloučili se se svými domovy a neotáleli s přípravami na dalekou cestu do neznáma. Cesta byla úmorná, děti plakaly, ale lidé odhodlaně postupovali dál a dál.

Vypravili se na západ. Nejprve projížděli územím, kde potkávali příbuzné rody. Míjeli bezútěšné rozvaliny domů, úkosem pohlíželi na zpustošené pozemky a v uších jim zněl nářek a stesky strádajících lidí. Pokračovali dál a zbídačenou zemi nechali za zády.

Sie durchquerten einen Fluss mit dem Namen Oder, erklimmen hohe Berge und gerieten in ein Gebirge. Der Weg war anstrengend – sie kletterten auf die hohen Berge, drangen durch Moore voran, schlugen sich den Weg durch Buschwerk und verfangen sich in dichten Gräsern. Des Abends pflegten sie immer große Lagerfeuer zu machen, um ihre müden Leiber zu wärmen und die wilden Tiere des Waldes zu vertreiben. Hinter den Bergen lebten schon weniger Leute, dafür waren diese wilder und kampflustiger, sodass es keinen Mangel an Scharmützeln und Raufereien gab.

Die erschöpften Wanderer überquerten einen großen Fluss, der hieß Elbe, und schleppten sich zu einem weiteren großen Strom. Das war die Moldau. Nach deren Überwindung waren alle schon fast am Ende ihrer Kräfte.

„Machen wir halt! Wann werden wir endlich ausruhen? Wir können nicht mehr weiter... und es wird schon bald dunkel sein. Lasst uns hier übernachten,“ ertönte es von allen Seiten.



Přebrodili řeku Odru, vystoupali do vysokých kopců a ocitli se v horách. Cesta byla náročná – šplhali se do vysokých kopců, prodírali se bažinami, prosekávali se křovisky a zaplétali se do hustých travin. Večer vždycky zapalovali vysoké vatry pro zahřátí unavených těl a zaplašení divoké lesní zvěře. Za horami už žilo méně lidí, zato byli divočejší a bojovnější, takže o různé potyčky a šarvátky nebyla nouze.

Vyčerpaní poutníci přešli velkou řeku Labe a po čase se dotrmáceli k dalšímu velkému toku. Po zdolání řeky Vltavy už byli všichni na pokraji svých sil.

„Zastavme! Kdy už si konečně odpočineme? Už dál nemůžeme... a brzy bude tma. Přenocujme tady,“ ozývalo se ze všech stran.



Herzog Čech hielt sein Pferd an, wies auf einen inmitten einer ausgedehnten Ebene sich vor ihnen erhebenden Berg und rief, so dass ihn alle gut zu hören vermochten:

„Lasset uns noch bis zu diesem Berg gehen und an seinem Fuße wollen wir ausruhen.“

Die Männer, Frauen und Kinder verstummten, wandten die Augen zu dem Berg hin und gehorchten ohne jegliches Murren dem Befehl ihres Führers. Am Fuße des Berges legten sich die Menschen vertrauensvoll zum Schläfe nieder und ihr Führer dachte darüber nach, wie es weitergehen sollte. Wo mochte er eine Heimat für seine Nächsten finden? In welche Richtung den Weg fortsetzen? Wo sollten sie ihre Wohnstätten errichten, Felder pflügen und Getreide aussäen? Lange saß der in Gedanken versunkene Čech allein am langsam verlöschenden Feuer und suchte Antworten auf seine Fragen. Vor Tagesanbruch begab er sich zu dem Berg.

„Ich werde mich in der Gegend umschauen und darüber ins Klare kommen, in welcher Richtung wir weiterziehen werden“, dachte sich Čech und schlug sich durch das Dornengestrüpp am Fuße des Berges. Er brauchte nicht lange aufwärts zu steigen, denn der Berg war nicht allzu hoch. Seinen Gipfel erreichte Čech gerade in dem Moment, als die ersten Sonnenstrahlen das zurückweichende Dunkel der Nacht durchdrangen. Er holte tief Luft, streckte den Nacken und blickte sich in der Gegend um. Und vor Freude stockte ihm fast der Atem... unterhalb des Berges erstreckte sich eine weite, in der Ferne von einem Gebirgskamm begrenzte Ebene. Vor ihm lagen saftig grüne Wiesen, die Sonnenstrahlen glitzerten in den Wasserspiegeln der Flüsse und Bäche. Seine Augen erfreuten sich am tiefen Grün der ausgedehnten Waldflächen. Er lächelte, da er die vielen Tiere des Waldes auf den Lichtungen sah und das Vogelgezwitscher aus den umliegenden Hainen vernahm. Und weit und breit sah er keine menschliche Behausung. Čechs Augen begannen zu strahlen, er holte tief Luft und im Geiste ward ihm klar:

„Hier sind wir zu Hause! Hier werden wir und unsere Nachkommen leben. Das ist das Land, welches wir so lange gesucht haben.“

Vojvoda Čech zastavil koně, ukázal na horu tyčící se uprostřed rozlehlé roviny před nimi a zavolal, aby ho všichni dobře slyšeli:

„Popojdeme k této hoře a pod ní si odpočineme.“

Muži, ženy, starci a děti se ztišili, obrátili oči k hoře a bez dalšího reptání uposlechli příkazu svého vůdce. Lidé se pod horou s důvěrou uložili ke spánku a jejich vůdce přemýšlel jak dál. Kde hledat domov pro své blízké? Kterým směrem se vypravit? Kde si postavit příbytky, zorat pole a zasít obilí? Zamyšlený Čech dlouho seděl sám u vyhasínajícího ohně a hledal odpovědi na svoje otázky. Před rozbřeskem se vydal k hoře.

„Rozhlédnu se po kraji a ujasním si, kterým směrem se vydáme,“ pomyslel si Čech a prodíral se trnitým porostem na úbočí hory. Nestoupal dlouho, protože hora nebyla příliš vysoká. Čech jejího vrcholu dosáhl, právě když první sluneční paprsky prozářily ustupující noční šero. Vydýchal se, protáhl šíji a rozhlédl se po kraji. A radostí se mu až zatajil dech... Dole se rozkládala široká rovina ohraničená v dálce horským hřebenem. Před ním se zelenaly šťavnaté louky, sluneční paprsky se třpytily na hladinách řek a potůčků. Jeho oči se těšily tmavou zelení rozsáhlých lesních porostů. Usmíval se, když viděl množství lesní zvěře na paloučcích a slyšel cvrlikání ptáků z okolních hájů. A široko daleko nespatriil žádná lidská obydlí. Čechovy oči zářily, dech se mu prohloubil a v mysli měl jasno:

„Tady jsme doma! Tady budeme žít my i další naše pokolení. Toto je kraj, který jsme tak dlouho hledali.“





Er eilte hinab, um seine Freude mit den übrigen zu teilen. Und sein Volk freute sich mit ihm, nahm diesen Ort als den seinigen an und fand Gefallen an seiner neuen Heimat. Die Leute begannen sogleich die Umgebung zu erforschen – und es bewahrheitete sich: der Boden ringsum war fruchtbar, die Teiche und Flüsse waren voller Fische, die Wälder und Wiesen von zahlreichen wilden Tieren und Vögeln besiedelt. Herzog Čech forderte seinen Bruder Lech und die anderen Herzöge sowie das ganze Volk auf, mit ihm den Berg zu besteigen und von dort aus auf das Land herabzublicken.

Čech wandte sich mit den folgenden Worten an das Volk:

„Unser Leiden hat nunmehr ein Ende, da wir unser Land gefunden haben, welches wir so lange suchten. Hier wollen wir bleiben und unsere Wohnstätten errichten. Oft haben wir gemeinsam von diesem Land geträumt und ich habe versprochen, euch zu ihm zu führen. Seht, dies ist das gelobte Land voller wilder Tiere und Vögel, ein Land, wo Milch und Honig fließen... Dieses Land wird uns alles, was wir zum Leben brauchen, geben und uns in schlimmen Zeiten vor dem Feind schützen. Aber welchen Namen geben wir unserer neuen Heimat?“

„Wir geben ihr deinen Namen, Herzog, wir wollen sie nach dir Čechy nennen!“ schlug einer von seinen treuen Vögten, ein Mann mit einem langen weißen Bart vor, und die anderen unterstützten seinen Vorschlag begeistert. Čechy ist nämlich das ursprüngliche tschechische Wort für Böhmen.

Zutiefst beeindruckt kniete Herzog Čech nieder und küsste dankbar den Boden der neuen Heimat. Dann hob er den Arm, wies in die Ferne und rief aus:

„Sei begrüßt, uns verheißenes Land! Mögen wir in Gesundheit, ohne Unglücksfälle und in Eintracht hier leben, möge unser Geschlecht sich vermehren.“

So ging ein Jahr nach dem anderen ins Land und das Geschlecht vermehrte sich. Die Menschen freuten sich über die neugeborenen Kinder und hießen unter sich weitere Familien aus der ursprünglichen Heimat willkommen, welche die guten Nachrichten über das glückliche Leben in Böhmen hierher gelockt hatten.

Spěchal dolů, aby se podělil o radost s ostatními. A jeho lid se radoval s ním, přijal toto místo za své a plný naděje se těšil z nového domova. Lidé hned prozkoumali okolí – a potvrdilo se, že půda kolem je úrodná, rybníky a řeky plné ryb, lesy a louky osídlené spoustou zvěře a ptactva. Vojvoda Čech vyzval svého bratra Lecha a ostatní vojvody a všechen lid, aby s ním vystoupali na vrchol hory a rozhlédli se po kraji.

Čech se obrátil k lidem s těmito slovy:

„Naše strádání už je u konce, protože jsme našli zemi, kterou jsme tak dlouho hledali. Tady zůstaneme a postavíme obydlí. Často jsme spolu o ní snili a já jsem slíbil, že vás do ní zavedu. Podívejte se, toto je ta země zaslíbená, zvěře a ptáků plná, medem oplývající... Tato země nám zabezpečí všechno potřebné k životu a ve zlých časech nás ochrání před nepřáteli. Ale jaké dáme jméno své nové zemi?“

„Dáme jí tvoje jméno, vojvodo, budeme jí říkat po tobě – Čechy!“ navrhl jeden z jeho věrných starostů, muž s dlouhými bílými vousy, a ostatní jeho návrh nadšeně podpořili.

Dojatý vojvoda Čech poklekl a vděčně políbil novou zemi. Potom pozvedl ruku, ukázal do dálky a zvolal:

„Vítej, země nám zaslíbená! Ať zde všichni žijeme ve zdraví, bez úrazů a ve svornosti a ať se náš rod rozroste.“

Tak šel rok za rokem a rod se rozrůstal. Lidé se radovali z narození nových dětí a přivítali mezi sebe další rodiny z prvotní vlasti, které sem vábily příznivé zprávy o šťastném životě v Čechách.

Unter dem Berg Říp, auf deutsch St. Georgsberg, ward es bald zu eng. Scharen von Menschen zogen weiter gen Norden, gen Osten und gen Westen und gründeten neue Ansiedlungen. Sie erbauten auch Burgen zur Verteidigung der Grenzen und als Zufluchtsort für die Bewohner und Viehherden bei Angriffen durch ein feindliches Heer.

Auch Čechs jüngerer Bruder, der Herzog Lech, fühlte, dass es seinem vielköpfigen Geschlecht an diesem Ort recht eng wurde, und er beschloss, gen Osten aufzubrechen und eine neue Heimat zu finden. Čech und die Vögte grämte Lechs Absicht sehr und sie baten ihn, er möge nicht allzu weit wegziehen. Wenn sie nahe beieinander lebten, könnten sie einander helfen, wenn ein feindliches Heer heranjagte. Bewegt sprach Lech zu seinen Nächsten:



Pod Řípem bylo brzy těsno. Zástupy lidí tedy postupovaly dále na sever, jih, východ i západ a zakládaly nová sídla. Lidé stavěli také hrady na obranu hranic a pro úkryt obyvatel a stád při napadení nepřátelským vojskem.

Také mladší Čechův bratr, vojvoda Lech, cítil, že se jeho početný rod na tomto místě tísní a rozhodl se, že se vypraví hledat nový domov na východ. Čecha i starosty Lechův záměr velmi mrzel a žádali ho, ať neodchází moc daleko. Pokud budou žít blízko sebe, mohou si navzájem pomoci, když se přičene nepřátelské vojsko. Dojatý Lech řekl svým blízkým:



„Meine lieben Brüder, nie werde ich vergessen, dass ich zu eurem Geschlecht gehöre. Ich will daher nicht so weit von euch fortgehen, dass wir, ich von euch und ihr von mir, nicht voneinander wüssten. Ich werde euch ein Zeichen geben, damit ihr wisst, wo wir uns niedergelassen haben werden. Am dritten Tage bei Tagesanbruch besteigt den Berg Říp, schaut euch um, und ihr werdet ein Feuer und Rauch erblicken, das ich an dem Ort anzünden werde, wo ich und mein Geschlecht unsere neue Heimat aufbauen werden.“

Und es geschah, wie er gesagt hatte. Am dritten Tage sahen Čech und sein Gefolge im Osten ein riesiges Feuer und dichten Rauch, da wußte Čech, wo er seinen Bruder zu suchen haben würde. Nach dem Rauch nannten sie diesen Ort Kouřim, denn Rauch heißt auf tschechisch kouř. Und Lechs Geschlecht fing hier sogleich mit dem Bau einer großen Burg an.

„Milí bratři, nikdy nezapomenu, že jsem z vašeho rodu. Nechci proto od vás odejít tak daleko, abyste vy nevěděli o mně a já o vás. Dám vám znamení, abyste věděli, kde se usídlíme. Třetí den za svítání vyjděte na horu Říp, rozhlédněte se a uvidíte dým a oheň, který zapálím na místě, kde si já a můj rod vybudujeme nový domov.“

A jak řekl, tak se i stalo. Třetí den viděl Čech se svou družinou na východě obrovský oheň a hustý dým, takže věděl, kde má hledat svého bratra. Podle kouře a dýmu pojmenovali toto místo Kouřim a Lechův rod zde ihned započal s výstavbou velkého hradu.

Über Krok und seine Töchter

Herzog Čech erreichte ein beachtlich hohes Alter von sechsundachtzig Jahren. Während der gesamten Zeit seiner beinahe dreißigjährigen Regierung in der neuen Heimat herrschten überall Zucht und Ordnung. Die Menschen waren ehrsam, Raub und Diebstahl sahen sie als das schwerste Verbrechen an, man brauchte nicht einmal zur Nacht die Türen abschließen.

Doch nach Čechs Tod huben Zwiste und Streitigkeiten an, am meisten stritten sie sich um die Besitztümer und Ländereien. Da die Zwistigkeiten zunahmen, trat der Ältestenrat am Grabe Čechs zusammen und suchte nach einer Lösung. Der Rat beschloss, so rasch wie möglich einen neuen Führer zu finden, damit dieser die Lage im Lande beruhigte und wieder für Ordnung und Frieden sorgte. Sie berieten sich zunächst mit Čechs Bruder Lech, welcher ihnen als geeigneten Verwalter und Richter den Vogt eines mächtigen Geschlechts Krok vorschlug.

Kroks Burg stand am Fluss Mies, tschechisch Mže, unweit des Dorfes Zbečno und die Menschen aus dem Umland blickten voller Hochachtung zu ihr auf, denn sie schätzten den Burgherrn und seine Ratschläge. Bald schon wurde Krok einhellig zum neuen Herzog gewählt. Die feierliche Machtübergabe in seine Hände und das Treuegelübde des ganzen Volkes erfolgten an Čechs Grabhügel.

Krok siedelte dann nach seiner Wahl auf die Burgstätte Budeč um. An seinem neuen Sitz versammelte er die besten Wahrsager und Zauberer. Mit wahrsagerischen Fähigkeiten begabte und die verborgenen Kräfte der Natur nutzende Menschen erfreuten sich während der Herrschaft Kroks allgemeiner Anerkennung und Verehrung. Krok eröffnete in Budeč eine Schule, in welcher sich die Schüler hauptsächlich dem Gottesdienst, der Wahrsagung und dem Zaubern widmeten.